

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни**

«СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ»

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **24 Сфера обслуговування»**

Спеціальність **242 «Туризм»**

Освітня програма **«Туризм»**

Вид дисципліни **за вибором**

Факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладач: к.е.н., доц. Гапоненко Г.І.

1. Навчальний контент:

РОЗДІЛ 1. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОКРЕМА ФОРМА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Сільський зелений туризм: сутність та основні дефініції

Основні поняття та концепції сільського зеленого туризму.

Відмінність між «сільським» та «міським» туризмом.

Форми організації відпочинку в селі.

Сільський зелений туризм як вид підсобної діяльності.

Мале туристично-готельне підприємництво як основний вид діяльності сільських мешканців у курортно-рекреаційних районах держави.

Тема 2. Становлення та розвиток сільського зеленого туризму в Україні

Історія виникнення та сучасний стан сільського зеленого туризму в Україні

Ресурси сільського зеленого туризму в Україні.

Тема 3. Світовий досвід організації сільського зеленого туризму

Міжнародна категоризація агрорекреаційного сервісу згідно з концепцією «Bed & Breakfast».

Підходи до організації сільського зеленого туризму в європейських країнах

Тема 4. Організація та планування сільського зеленого туризму

Організація сільського зеленого туризму.

Основні вимоги щодо облаштування агрооселі для прийому туристів.

Технологічні основи гостинності.

Бізнес-планування у сільському зеленому туризмі.

РОЗДІЛ 2. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Тема 5. Менеджмент сільського зеленого туризму

Особливості управлінської праці менеджера гостинної садиби.

SWOT-аналіз агротуристичної діяльності.

Менеджмент людських ресурсів сільського туризму.

Безпека в сільському зеленому туризмі.

Тема 6. Маркетинг сільського зеленого туризму

Сутність маркетингу сільського зеленого туризму.

Інформаційні системи маркетингових комунікацій у сільському зеленому туризмі.

Особливості формування цінової політики.

Використання елементів комплексу популяризації в сфері сільського зеленого туризму.

Інтернет-технології в сільському зеленому туризмі.

Тема 7. Якість у сільському зеленому туризмі

Сутність якості продукту сільського зеленого туризму.

Категоризація сільської бази розміщення в Україні.

Сертифікація систем якості. Показники послуг, підтверджені при сертифікації.

Тема 8. Екскурсійні маршрути в сільському зеленому туризмі

Поняття екскурсій та їх класифікація.

Підготовка та проведення екскурсії в сільській місцевості.

Розробка маршруту та методика проведення екскурсії на селі.

Тема 9. Інституційні умови та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Державне регулювання сільського зеленого туризму в Україні.

Роль органів місцевого самоврядування та громадських організацій у розвитку сільського зеленого туризму.

Можливості та загрози розвитку сільського зеленого туризму в ХХІ ст.

Дистанційний курс: Гапоненко Г.І. **Сільський зелений туризм: дистанційний курс**
// Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1670>

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

РОЗДІЛ 1. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ОКРЕМА ФОРМА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінар 1. Сільський зелений туризм: сутність та основні дефініції

Завдання 1: Виписати з різних наукових джерел та різними мовами визначення понять «сільський туризм», «зелений туризм», «екологічний туризм», «аграрний туризм».

Результати оформити у вигляді таблиці:

№	Автор	Джерело	Визначення

Завдання 2: Встановити співвідношення між даними поняттями. Дослідити чи існує на світовому рівні термінологічна єдність у визначенні поняття «сільський туризм». Обґрунтувати свою думку.

Семінар 2. Становлення та розвиток сільського зеленого туризму в Україні

Обговорення наступних питань:

1. Мотиваційні аспекти в туризмі. Основні фактори туристичної мотивації.
2. Бар'єри (перешкоди) здійснення мандрівок.
3. Основні мотиви вибору відпочинку в сільській місцевості.

Семінар 3. Світовий досвід організації сільського зеленого туризму

Обговорення наступних питань:

1. Історія розвитку зеленого сільського туризму (виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом B&B).

2. Класифікація засобів розміщення B&B.
3. Порівняння середніх тарифів на добове розміщення в B&B та готелях різних країн.
4. Досвід організації зеленого туризму у Польщі, Німеччині, Великобританії, Іспанії, Італії, Швейцарії, Норвегії, Франції, Австрії, Угорщині, Румунії, Білорусії.
5. Особливості формування послуг, що надаються зеленими садибами у різних країнах світу.

Семінар 4. Організація та планування сільського зеленого туризму

Обговорення наступних питань:

1. Організація зеленого туризму: здача в найм невеликих будиночків, квартир або кімнат у невеликих сільських готелях або котеджах, організація проживання відпочиваючих у сільському будинку безпосередньо в сім'ї.
2. Сучасний досвід гостинності у додаткових засобах розміщення в зарубіжних країнах і в Україні.
3. Сільський туризм як вид підсобної діяльності. Поняття «агрооселя» і «житлове приміщення».
4. Схема реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи.
5. Стратегічне, тактичне та оперативне планування в сільському зеленому туризмі.
6. Бізнес-план та його особливості в сільському зеленому туризмі.

РОЗДІЛ 2. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Семінар 5. Менеджмент сільського зеленого туризму

Обговорення наступних питань:

1. Професійні (кваліфікаційні) вимоги до підготовки персоналу гостинної садиби у сільській місцевості.
2. Вимоги і рекреаційні потреби гостей (зелених туристів). Основні етапи налагоджування дружніх стосунків з гостями.
3. Вимоги, які пред'являються до сучасного менеджера зеленої садиби.
4. Поняття про безпеку в туризмі. Види небезпек у зеленому туризмі.
5. Внутрішні фактори безпеки туристів у гостинних садибах (ГС): питання безпечного проживання клієнтів, дотримання санітарно-гігієнічних вимог при приготуванні їжі і покупці продуктів харчування, забезпечення в будинку локальної протипожежної і протиепідеміологічної безпеки, дотримання техніки безпеки при користуванні побутовими електроприладами.
6. Права та обов'язки власників гостинної садиби. Поради власникам гостинної садиби.

Завдання: Провести SWOT-аналіз будь-якої агрооселі (не обов'язково реальної), яка знаходиться в одній з наступних областей України:

Вінницька; Волинська; Дніпропетровська; Житомирська; Закарпатська; Запорізька; Івано-Франківська; Київська; Кіровоградська; Львівська; Миколаївська; Одеська; Полтавська; Рівненська; Сумська; Тернопільська; Харківська; Херсонська; Хмельницька; Черкаська Чернівецька; Чернігівська.

Кінцевий результат проведеного дослідження – це висновок, в якому повинні бути визначені стратегічні пріоритети розвитку обраної агрооселі.

Семінар 6. Маркетинг сільського зеленого туризму

Обговорення наступних питань:

1. Оцінка загальної та територіальної ємкості ринку готельних і туристичних послуг у сільському туризмі.
2. Маркетинговий профіль зеленого сільського туриста (продукт, ціна, місце, просування, зв'язки з громадськістю).
3. Формування цін на відпочинкові послуги в гостинній садибі. Основні методи встановлення і регулювання цін.
4. Розробка концепції нової послуги та її перевірка. Стратегія маркетингу нової послуги.
5. Процес розробки торговельної марки для готельних і туристичних послуг.

Семінар 7. Якість у сільському зеленому туризмі

Обговорення наступних питань:

1. Система управління якістю послуг у сфері сільського туризму.
2. Розробка програми підвищення якості обслуговування в туристичних фірмах та готелях (гостинних садибах).
3. Основні цілі і об'єкти сертифікації. Правові основи сертифікації. Закон України «Про сертифікацію продукції і послуг».
4. Правила сертифікації туристичних послуг і послуг готелів: визначення, загальні положення, вимоги до нормативних документів, порядок проведення, схеми сертифікації, інспекційний контроль, призупинення або анулювання дії сертифіката відповідності.
5. Норми й правила проектування суспільних будинків і споруджень (готелів).
6. Класифікація готелів і мотелів, зелених садиб в Україні.
7. Визначення: готель, мотель, категорія готелю, мотелю; загальні вимоги до готелів, вимоги до готелів різних категорій.

Семінар 8. Екскурсійні маршрути, як основні складові туризму в агросадибах

Обговорення наступних питань:

1. Класифікаційні ознаки екскурсій, їх розгорнута характеристика.
2. Особливості проведення екскурсій в сільській місцевості.
3. Основні етапи в підготовці екскурсії.

Завдання: Навести приклад маршруту екскурсії в сільській місцевості та відмітити вимоги до нього.

Семінар 9. Інституційні умови та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Обговорення наступних питань:

1. Нормативно-правове забезпечення сільського зеленого туризму в Україні.
2. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в Україні.
3. Організації, які регулюють діяльність у сфері сільського зеленого туризму на місцевому та державному рівнях.
4. Особливості політики держави у сфері екологічного, агротуризму та зеленого туризму.

5. Методичні підходи до формування стратегій сталого розвитку курортно-рекреаційних територій та туристичних центрів.

Дистанційний курс: Гапоненко Г.І. **Сільський зелений туризм: дистанційний курс** // Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1670>

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Зв'язок сільського зеленого туризму із сільським господарством.
2. Сільський зелений туризм у сучасному туристичному бізнесі.
3. Особливості ринку туристичних послуг у сільській місцевості.
4. Основні проблеми та перешкоди розвитку сільського зеленого туризму в Україні.
5. Організації, що діють у сфері сільського зеленого туризму в Україні.
6. Закордонний досвід організації сільського зеленого туризму (на прикладі Німеччини, Польщі).
7. Податки у сфері сільського зеленого туризму.
8. Правове поле сільського зеленого туризму закордонної країни.
9. Екологічні аспекти сільського зеленого туризму.
10. Освіта у галузі сільського зеленого туризму в Україні. Формальна освіта і тренінги.
11. Економічна важливість сільського зеленого туризму.
12. Попит і пропозиції в сфері сільського зеленого туризму.
13. Прибуток від сільського зеленого туризму.
14. Сертифікація та категоризація в Україні та за кордоном.
15. Реклама у галузі сільського зеленого туризму.
16. Особливості дизайну та оформлення агрооселі.
17. Особливості харчування та українська кухня.
18. Тур, як основний ринковий маршрут.
19. Забезпечення умов безпечного відпочинку гостей (туристів).
20. Розробка нових послуг у сфері зеленого туризму.

Індивідуальна робота

Індивідуальна робота представляє собою позааудиторну самостійну роботу студентів навчально-дослідного характеру. Вона передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальна робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Індивідуальна робота виконується студентом самостійно. Студент має право самостійно обрати

тему роботи заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка за індивідуальну роботу враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Індивідуальна робота складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 17-25 стор., не враховуючи додатки.

Виконується індивідуальна робота з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 30 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. Робота починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15).

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням.

При оцінці індивідуальної роботи враховується глибина опрацювання та широта обхвату теми, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи.

Теми індивідуальних робіт

1. Глобальні екологічні проблем сучасності, взаємозв'язок екологічних та соціальних криз
2. Проблема збереження природи планети та екотуризм
3. Історія розвитку сільського зеленого туризму в світі.
4. Екологізація та розвиток сільського зеленого туризму в Україні.
5. Роль Івана Франка в становленні туристичного краєзнавства в Україні.
6. Релігійний сільський туризм.
7. Етнографічний сільський туризм.
8. Сільський зелений туризм в США.
9. Сільський зелений туризм у Франції.
10. Сільський зелений туризм в Польщі.
11. Сільський зелений туризм в Великобританії.
12. Сільський зелений туризм в скандинавських країнах.
13. Сільський зелений туризм в Індії.
14. Сільський зелений туризм в Китаї.
15. Сільський зелений туризм в Німеччині.
16. Особливості організації агорекреаційного сервісу в Іспанії та Італії.
17. Австрійський та угорський досвід в організації СЗТ для України.
18. Сільський зелений туризм в Білорусії.
19. Перспективи сільського зеленого туризму в Україні.
20. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Південному регіоні України.
21. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Східному регіоні України.

- 22.Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Центральному регіоні України.
- 23.Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Західному регіоні України.
- 24.Екотуризм та тенденції його розвитку в Україні.
- 25.Державне регулювання сільського зеленого туризму в Україні.
- 26.Особливості маркетингу в сільському зеленому туризмі.
- 27.Управління іміджем сільської території.
- 28.Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном.
- 29.Тendenції розвитку агроосель як суб'єктів підприємництва у сфері сільського зеленого туризму.
- 30.Основні вимоги до облаштування агрооселі для прийому туристів.
- 31.Організація харчування туристів в агросадибі.
- 32.Основи ефективного спілкування менеджера агросадиби з туристами.
- 33.Просування продукції та послуг сільського зеленого туризму.
- 34.Інноваційні форми занять в сільському зеленому туризмі.
- 35.Сучасний стан розвитку сільського зеленого туризму в Харківській області.
- 36.Територіальна громада та її роль в розвитку діяльності агросадиб.
- 37.Особливості організації маршрутів: сільського зеленого туризму.
- 38.Безпека в сільському зеленому туризмі.
- 39.Етика екологічної подорожі.
- 40.Організація культурного дозвілля туристів в агросадибі.
- 41.Сертифікація та стандартизація послуг агросадиб.

Дистанційний курс: Гапоненко Г.І. **Сільський зелений туризм: дистанційний курс**
// Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. Режим
доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1670>

4. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):

Форма контролю – екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 15-15-10 балів.

Перелік контрольних запитань до дисципліни

1. Основні поняття та визначення: зелений туризм, сільський туризм, екологічний туризм, агротуризм, відпочинковий туризм (відпочинок на селі), екоагротуризм.
2. Принципи, функції та завдання сільського зеленого туризму.
3. Концепція сільського зеленого туризму.
4. Передумови розвитку відпочинку в селі.
5. Історія розвитку сільського зеленого туризму (виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом B&B).
6. Світова практика B&B типів засобів розміщення.
7. Класифікація засобів розміщення B&B.
8. Організаційно-законодавче забезпечення сільського туризму в Україні.

9. Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні. Організаційна і функціональна структура Спілки.
10. Відпочинок на селі як туристичний продукт.
11. Організації, які регулюють діяльність у сфері сільського туризму на місцевому та державному рівнях.
12. Сучасний стан сільського туризму в Україні.
13. Етапність розвитку та критерії районування України за відмінностями туристичного продукту сільського туризму.
14. Рекреаційна складова розвитку сільського туризму.
15. Інфраструктура та передумови для розвитку сільського туризму.
16. Природні, історико-культурні та соціально-економічні передумови розвитку сільського туризму в регіонах України.
17. Географічні та етнографічні засади внутрішньорегіональної спеціалізації агрорекреаційного сервісу в регіонах.
18. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму.
19. Азійський досвід організації сільського зеленого туризму.
20. Досвід освітнього забезпечення зеленого сільського туризму в Польщі.
21. Використання європейського досвіду при розробці навчальних програм та викладанні дисциплін з туризму і відпочинку у сільській місцевості.
22. Інтегративні підходи до підготовки фахівців в галузі сільського зеленого туризму.
23. Особливості організації та планування у сільському зеленому туризмі.
24. Стратегічне планування сільського зеленого туризму.
25. Технологічні основи гостинності на селі.
26. Основні вимоги щодо облаштування агрооселі для прийому туристів.
27. Фактори безпеки туристів у гостинних садибах.
28. Роль анімаційних програм в розвитку сільського зеленого туризму.
29. Основні науково-методичні засади та завдання менеджменту сільського зеленого туризму.
30. Основні аспекти менеджменту сільського зеленого туризму: планувальний, організаційний, мотиваційний, контрольний.
31. Управління іміджем сільської території.
32. Менеджмент людських ресурсів сільського туризму.
33. Організація праці менеджера і власника гостинної садиби.
34. Відповідальність власників агроосель.
35. Управління якістю послуг сільського зеленого туризму.
36. Маркетинг сільського зеленого туризму.
37. Оцінка загальної та територіальної ємності ринку готельних і туристичних послуг у сільському зеленому туризмі.
38. Маркетинговий профіль сільського туриста (продукт, ціна, місце, просування, зв'язки з громадськістю).
39. Формування цін на відпочинкові послуги в гостинній садибі.
40. Основні методи встановлення і регулювання цін в сільському зеленому туризмі.
41. Стратегії збуту і прогнозування потенційного попиту в сільському зеленому туризмі.

- 42.Правила сертифікації туристичних послуг і послуг агроготелів.
- 43.Проведення екскурсій в сільській місцевості.
- 44.Реалії розвитку сільського зеленого туризму в Україні на початку XXI ст.
- 45.Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.
- 46.Види діяльності, від яких сільське населення України отримує реальні доходи у сфері сільського зеленого туризму.
- 47.Аспекти агротуристичного продукту Українське село.

Приклад білету до заліку:

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА**

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність: Туризм

Семестр VI

Навчальний предмет: Сільський (зелений) туризм

ВАРІАНТ № 1

1. Дайте визначення:
Сільський туризм – це
Основні послуги сільського зеленого туризму – це
2. Особливості розвитку СЗТ в Україні за регіонами.
3. Технологічні основи гостинності.

к.е.н., доцент

Г.І. Гапоненко